

ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНОГО СПОСОБУ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У СФЕРІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

З розвитком науково-технічних можливостей людства, розширюються і можливості для обходу технічних засобів захисту прав інтелектуальної власності, спрощується доступ до таких об'єктів, внаслідок чого збільшується кількість порушень у зазначеній сфері. Розв'язання спорів у сфері права інтелектуальної власності може здійснюватись як в судовому порядку, так і за допомогою альтернативних способів врегулювання спорів, тобто без залучення органів державної влади. Одним із таких способів є медіація.

У сучасній літературі медіація визначається як процедура, метод, форма, процес, засіб вирішення конфлікту. У проєкті закону України про медіацію запропоновано наступне визначення: медіація (примирення) — процедура альтернативного, добровільного врегулювання спорів, вирішення конфліктів шляхом ведення переговорів між сторонами конфлікту (спору) за допомогою одного або декількох медіаторів (посередників) з метою досягнення сторонами взаємоприйнятного рішення про врегулювання конфлікту (спору) або усунення спричиненої конфліктом (спором) шкоди (Про медіацію: проєкт закону — 2425а від 26.06.2013 — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=47637).

У справах, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності, сторони звертаються до медіатора для досягнення згоди в разі неправомірного копіювання, розповсюдження, використання об'єкта права інтелектуальної власності іншою стороною, порушення умов різних видів договорів щодо, розпорядження майновими правами інтелектуальної власності (особливо ліцензійних договорів та договорів комерційної концесії), спорів щодо авторства на винахід та права власності на патент, порушення авторського права та суміжних прав тощо.

На сьогоднішній день, медіація стає ефективним способом вирішення конфлікту в усьому світі. Так умовно можна виділити три рівні правового закріплення медіації в правові системи. Перший рівень — це закріплення порядку застосування медіації у кодифікованих актах. Положення про медіацію закріплено в кримінально-процесуальному кодексі Австрії, Фінляндії, Франції, Німеччини, Польщі та Словенії. Кримінальним кодексом регулюється медіація в Фінляндії, Німеччині, Польщі та Швейцарії. Другий рівень — це детальне регулювання процесу медіації спеціальним законом про медіацію. Такі закони є в Чехії,

Російській Федерації, Норвегії, Швеції. Третій рівень — це закріплення положень про медіацію в нормативно-правих актах, які регулюють різні сфери суспільних відносин. Зокрема, у законодавстві про ювенальну юстицію визначено умови застосування медіації у таких країнах, як Польща, Німеччина, Ірландія та Фінляндія.

Варто зазначити, що в країнах Західної Європи, як правило, використовується слово «медіація», за винятком Німеччини, яка використовує слово «примирення».

В Україні вже робляться спроби закріпити дану процедуру на законодавчому рівні. Запровадження її в правову систему України сприятиме значному розвантаженню судів та економії як державних так і приватних коштів, а також пришвидшенню процедури вирішення спору в інтересах сторін. Для успішного запровадження медіації в правову систему України, держава повинна визначитись з механізмами функціонування даної процедури, з умовами обов'язкового її проведення, з механізмом контролювання за якістю надання послуг медіації, з визначенням принципів проведення медіації (Носырева Е. И. Формирование модели правового регулирования посредничества в Российской Федерации // Третейский суд — № 3—2009 — С. 138—145). Дані визначення допоможуть вкоренитися медіації як формі врегулювання конфлікту. Особливої уваги потребують питання проведення медіації у спорах щодо прав інтелектуальної власності. Захист зазначених прав потребують швидкого та злагодженого врегулювання.

Відповідно до останнього проекту закону про медіацію від 26.06.2013 передбачається внесення зміни до Цивільного процесуального кодексу, до Кримінального процесуального кодексу, до Кодексу законів про працю України, Господарського процесуального кодексу України, до Кодексу адміністративного судочинства України (Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про медіацію» — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=47637), у зв'язку з цим процедура медіації буде врегульована відразу на декількох рівнях.

Варто також відповідально підійти до визначення особи-медіатора. Незважаючи на різні думки з цього приводу, чи то медіатор-юрист, чи то медіатор-психолог, ми вважаємо доречним визначення особи — медіатора — юристом. Особливо важлива юридична освіта при вирішенні спору щодо права інтелектуальної власності. Відомо, що об'єкти авторського права та суміжних прав, об'єкти права промислової власності мають певні особливості. Їх захист потребує певних знань у сфері права інтелектуальної власності, саме ці знання отримують юристи. Крім того, при позитивному вирішенні спору, сторони підписують медіаційну угоду, яка має статус цивільно-правового договору. Тому, вважається, що медіатор, який володіє юридичною освітою, зможе більш ефективно

та швидко вирішувати різні конфлікти, в тому числі й у сфері права інтелектуальної власності.

Отже, можемо сказати, що медіація в усьому світі стає актуальним та демократичним способом альтернативного вирішення спору. Її ефективність відчували такі держави як Німеччина, США, Росія, Республіка Білорусь, Польща, Швейцарія, Австрія та ін. Сьогодні Україна повинна визначитись з напрямком запровадження даної процедури в нашу правову систему.

МАРТИНЮК І. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
кафедра права інтелектуальної власності та корпоративного права

КОМПЕНСАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАННОЇ ВНАСЛІДОК ПІРАТСТВА, ПЛАГІАТУ ТА КОНТРАФАКЦІЇ

Попри велику увагу, яка приділяється забезпеченню ефективного захисту прав інтелектуальної власності, нерідко трапляються випадки порушення прав авторів.

У чинному законодавстві, зокрема: ЦК України, Законі України «Про авторське право і суміжні права», передбачено основні способи цивільно-правового захисту авторських прав. Вибір способу захисту залежить від виду порушення прав, наслідків порушення та мети, якої бажає досягти правовласник, обираючи той чи інший спосіб захисту.

Враховуючи, що при неправомірному використанні об'єктів авторського права творцям (їх правонаступникам) завдається майнова шкода, актуальне значення має дослідження способів її відшкодування.

Відшкодування збитків, стягнення з порушника незаконно одержаного доходу чи виплата ним компенсації становлять найбільш дієві способи захисту авторських прав. У даному випадку майновий інтерес потерпілого задовольняється за рахунок грошової компенсації завданих йому майнових збитків. Під збитками маються на увазі витрати, зроблені особою, права якої порушені, втрата чи пошкодження її майна — реальні збитки, а також неoderжанні доходи, які б особа могла одержати при звичайних умовах цивільного обороту, якби її права не були порушені — упущена вигода. За загальним правилом збитки відшкодовуються у певному обсязі.

Оскільки довести наявність збитків та обґрунтувати їх розмір, особливо в частині упущеної вигоди, не завжди просто, Закон України «Про авторське право і суміжні права» надає потерпілим можливість